

**แนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น**
**Guidelines for Tax Development of Community Enterprises
in Khon Kaen Province**

นฤมล อริยพิมพ์*

Naruemol Ariyapim*

หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Bachelor of Accountancy Program Faculty of Business Administration Northeastern University

*Corresponding author's email: naruemol.ari@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

16 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

6 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

27 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาภาษีและเสนอแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยเน้นการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่ม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีประสบการณ์ด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีภาษีอากรน้อย ซึ่งพบปัญหาทางด้านภาษีอากร จำนวน 7 ข้อ ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าชื่อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่าฐานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ดังนั้น จึงได้เสนอแนวทางการแก้ไขโดยการส่งเสริมความรู้ทางภาษีอากรผ่านการอบรม และการจัดทำคู่มือบัญชีและภาษีที่ง่ายต่อการใช้งาน เพื่อให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง และลดความเสี่ยงในการทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ควรมีการอัปเดตข้อมูลทางบัญชีและภาษีอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ และการสร้างช่องทางให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาความรู้, ภาษีอากร, วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

This research aims to examine tax-related issues and provide guidelines for enhancing tax knowledge among community enterprises in Khon Kaen province, with a focus on problems related to corporate income tax and value-added tax accounting. A sample group of 400 people was selected for data collection using a questionnaire. The statistical used included; 1. the percentage and 2. the Exploratory Factor Analysis (EFA). The findings revealed that those responsible for managing or preparing the accounts for community enterprises have limited experience in accounting and taxation, and a poor understanding of tax accounting principles. There were mainly seven tax-related problems; 1) tax deduction for bad debts, 2) depreciation calculation, 3) classification of income exempt from corporate income tax, 4) sales of goods under lease agreements, 5) provision of services under contracts, 6) sales through agents, and 7) determining the tax base for the sale of goods or services. Therefore, the study provided solutions through the promotion of tax knowledge via training programs and the creation of easy-to-use accounting and tax manuals. These measures would support community enterprise operators comply with tax laws correctly and reduce the risk of legal violations. Additionally, it is recommended that the government should continuously update on accounting and tax information, and prepare the good consults effectively.

Keywords: Knowledge Development, Taxation, Community Enterprises

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการพัฒนาทางสังคมในระดับฐานราก โดยวิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นของประเทศไทย อาศัยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในพื้นที่มาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในด้านการลดความยากจนและสร้างความมั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ทศพร แก้วขวัญไกร, 2560)

ข้อมูลจากกลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ในปี 2566 สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามเขตและจังหวัด และการประกอบกิจการชี้ให้เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนมากที่สุดในประเทศ จำนวน 43,505 แห่ง จากรวมทั้งประเทศ 83,553 แห่ง และมีสมาชิก จำนวน 782,606 คน จากรวมทั้งประเทศ 1,466,678 คน โดยจังหวัดขอนแก่นถือเป็นพื้นที่สำคัญที่แสดงถึงศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนที่หลากหลายทั้งด้านการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์

เฉพาะตัว วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

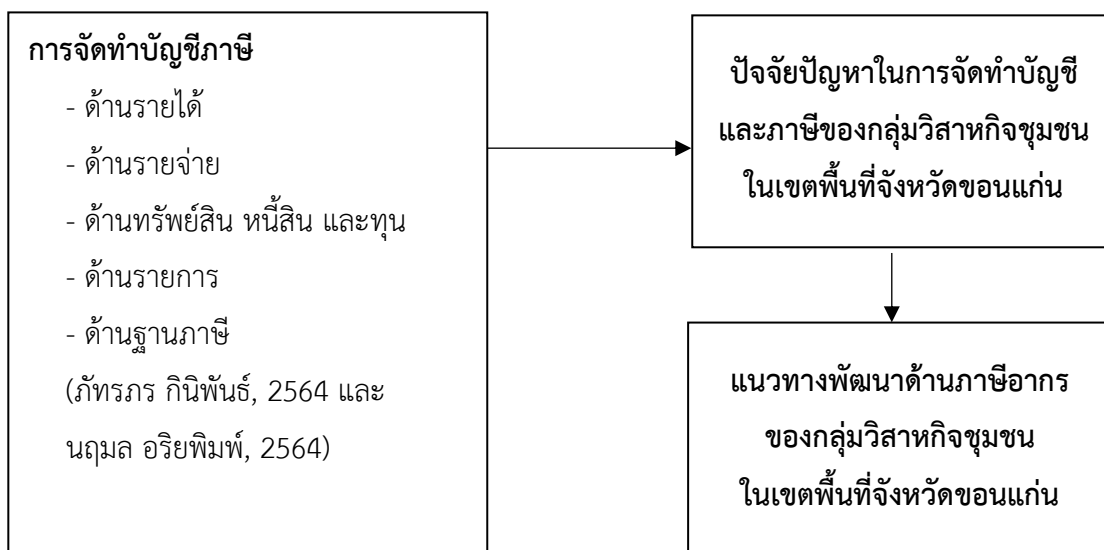
แม้จะมีความพยายามส่งเสริมจากภาครัฐ แต่ยังพบปัญหาสำคัญในหลายด้าน เช่น การจัดการด้านการเงิน การบัญชี และการจัดการภาษีอากร ซึ่งมักเกิดจากการขาดแคลนทรัพยากรและความรู้เฉพาะด้าน (วชิรา ไผ่เจริญมงคล และจิราพร เชียงชนะ, 2565) ขณะเดียวกัน การเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบดิจิทัลก็ยังคงเป็นข้อจำกัดสำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ทำให้การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายเป็นไปได้ยาก การส่งเสริมความรู้ทางด้านภาษีอากรอย่างเหมาะสมสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มโอกาสให้วิสาหกิจชุมชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง อันจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกิจการ และส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว การขาดความรู้ด้านภาษีอากรอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิสาหกิจชุมชนในหลายแง่มุม เช่น การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมาย การเสียภาษีที่ไม่ครบถ้วน หรือการไม่ได้ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจสร้างภาระทางการเงินหรือความเสียหายทางกฎหมายในระยะยาว (กรมสรรพากร, 2562) วิสาหกิจชุมชนจำนวนมาก ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับตามที่รัฐกำหนด ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินธุรกิจในระยะยาว และยังพบว่าสมาชิกในชุมชนหลายกลุ่ม ยังขาดความรู้ด้านการจัดการภาษีที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่รัฐกำหนด ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านการจัดการทางกฎหมายและการเงินได้ในอนาคต (เฉลิมเจษฎ์ สมานหัตถ์ และคณะ, 2567)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อมุ่งเน้นที่จะพัฒนาแนวทางส่งเสริมความรู้ด้านภาษีอากร ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร ให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสในการพัฒนากิจการอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยให้ชุมชนสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง สร้างความโปร่งใสในการบริหาร และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศและนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 2,723 แห่ง (กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2566) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane (1967) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ซึ่งคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 แห่ง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 แห่ง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละแห่ง ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดให้มีผู้ให้ข้อมูล 1 คนต่อวิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่ง

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับ ด้านรายได้ ด้านรายจ่าย ด้านทรัพย์สิน หนี้สิน และ ทุน และ ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับ ด้านรายการ และด้านฐานภาษี และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach, 1970) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.931 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้แบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามที่ใช้มาตราส่วนในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินตามวิธีของ Likert Scale โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, และ 1 = น้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชี หลังจากได้รับข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 400 ชุด นำข้อมูลดังกล่าวไปตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้สถิติในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ครบถ้วนและแม่นยำ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลทั่วไป และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้ในการสกัดตัวแปรที่ไม่สำคัญออก เพื่อระบุเฉพาะตัวแปรที่สำคัญ โดยใช้วิธีการหมุนแกนอโรโคโนลแบบวาริแมกซ์ (Varimax Rotation) เกณฑ์ในการพิจารณาความสำคัญของตัวแปรแต่ละองค์ประกอบ คือ ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบ (Factor score coefficient) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป กระบวนการนี้ช่วยในการระบุปัจจัยปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านภาษีอากรและด้านบัญชีจำนวน 5 ท่าน เข้าร่วมการวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีอายุระหว่าง 40-45 ปี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.30 การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80 โดยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30

ผลการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์

ข้อ 1. ศึกษาปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางด้านภาษีอากรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีภาษีอากรน้อย

ตารางที่ 1 ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.891
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	12729.507
	df	703
	Sig.	.000

จากตารางที่ 1 ได้ทำการวิเคราะห์เพื่อคัดแยกตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญออก โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับ 0.30 ขึ้นไปเป็นตัวแปรสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การวัดความเพียงพอของข้อมูลด้วยวิธี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.891 นอกจากนี้ Bartlett's Test ซึ่งใช้การแจกแจงแบบ Chi-Square มีค่าเท่ากับ 12,729.507 และค่า Sig เท่ากับ 0.00 แสดงให้เห็นว่านัยสำคัญอยู่ที่ระดับต่ำกว่า 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 68.208

จากการพิจารณาตัวแปรสำคัญ สามารถสกัดปัจจัยสำคัญได้จำนวน 7 ปัจจัย จากทั้งหมด 38 ปัจจัย ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับ การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าซื้อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่างานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor analysis แสดงผลของ Rotation Sums of Squared Loadings

Total Variance Explained									
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
				Loadings					
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	16.176	42.567	42.567	16.176	42.567	42.567	7.658	20.153	20.153
2	2.561	6.739	49.306	2.561	6.739	49.306	5.862	15.427	35.580
3	1.824	4.801	54.107	1.824	4.801	54.107	4.305	11.329	46.909
4	1.773	4.665	58.772	1.773	4.665	58.772	2.763	7.270	54.180
5	1.330	3.500	62.272	1.330	3.500	62.272	2.481	6.528	60.708
6	1.145	3.014	65.286	1.145	3.014	65.286	1.486	3.911	64.619
7	1.111	2.923	68.208	1.111	2.923	68.208	1.364	3.590	68.208

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้ จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor Analysis แสดงค่าผลรวมของกำลังสองหลังการหมุนแกน (Rotation Sums of Squared Loadings) พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalue) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 พบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้คิดเป็นร้อยละ 68.208 ของความแปรปรวนทั้งหมด หลังจากการหมุนแกน (Rotation) พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าความแปรปรวนลดลงจากร้อยละ 42.567 เหลือร้อยละ 20.153 ในขณะที่องค์ประกอบที่ 2 ถึงองค์ประกอบที่ 7 มีค่าความแปรปรวนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับค่าก่อนการหมุนแกน ซึ่งสะท้อนถึงการกระจายตัวของความสำคัญไปยังองค์ประกอบอื่นหลังการปรับหมุนแกน

ข้อ 2. เสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านภาษีอากรของผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ควรตระหนักและให้ความสำคัญทางด้านภาษีอากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรที่ถูกต้อง และการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้การชำระภาษีถูกต้อง 2) รัฐบาลควรให้ความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการอัปเดตข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ พร้อมให้คำปรึกษา ทั้งทางด้านบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีอากรอย่างง่าย เพื่อให้ผู้ที่ดูแลหรือจัดทำบัญชีที่ยังมีประสบการณ์น้อย และมีความเข้าใจน้อย สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านภาษีอากร ของผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลหรือจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีและภาษีน้อย และมีความเข้าใจในหลักการบัญชีอากรน้อย ทำให้พบปัญหาในการจัดทำบัญชีและภาษี จำนวน 7 ข้อ ดังนี้ 1) การจำหน่ายหนี้สูญทางภาษี 2) การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางบัญชี 3) การจำแนกรายได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 4) การขายสินค้าตามสัญญาให้เข้าซื้อ 5) การให้บริการตามสัญญา 6) การขายสินค้าผ่านตัวแทน และ 7) การกำหนดมูลค่างานภาษีสำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เอลิมเจษฎ์ สมานุหัตต์ และคณะ (2567) เรื่อง ปัญหากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชนและความต้องการระบบสารสนเทศที่ปรึกษากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนพบปัญหากฎหมายมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การตลาดและเงินทุน และบัญชีและภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยสิทธิ์ トラชูธรรม และ ดุลยลักษณ์ トラชูธรรม (ม.ป.ป) เรื่อง ปัญหาและ

แนวทางแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่า จากการศึกษา มาตรา 65ตรี 65ทวิ มีปัญหาเกี่ยวกับการรับรู้รายได้และรายจ่าย เงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิ และรายจ่ายต้องห้าม เช่น การหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน การตีราคาสินค้าคงเหลือ และการจำหน่ายหนี้สูญ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งประเภทรายได้และรายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนภัทร กันทวงศ์ และคณะ (2567) เรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพบริบทปัญหาทางบัญชีและภาษี ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นเสียภาษีเป็นปัญหาสำคัญ

ดังนั้น จึงเสนอแนวทางการพัฒนาด้านภาษีอากรสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ควรตระหนักและให้ความสำคัญ ทางด้านภาษีอากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรที่ถูกต้อง และการจัดทำเอกสาร หลักฐานเกี่ยวกับภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้การชำระภาษีถูกต้อง 2) รัฐบาลควรให้ความรู้เพิ่มเติม อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการอัปเดตข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ พร้อมให้คำปรึกษา ทั้งทางด้านบัญชีและ ภาษีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) ควรมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชีและภาษีอากร อย่างง่าย เพื่อให้ผู้ที่ดูแลหรือจัดทำบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยและมีความเข้าใจน้อย สามารถดำเนินการ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วราพร เปรมพาณิชย์นุกุล และ กฤตยา แสงบุญ (2566) เรื่อง Effects of Tax Planning for Sales Promotion on Tax Performance Efficiency of VAT Registrants พบว่า การวางแผนภาษีอากร ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านภาษีอากรอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ประกอบการควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษีอากร และควรมีการจัดทำเอกสารอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรได้สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวพร ชูเปี้ยเต็ง และคณะ (2564) เรื่อง ความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชี จังหวัดภาคใต้ พบว่า ความรู้ ความสามารถด้านภาษีอากร มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ต้องพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดา ภักดียิ่ง (2563) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกและ คณะกรรมการควรได้รับการส่งเสริมความรู้โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งควรมีการดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้รับในรูปแบบของเอกสาร หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดทำหลักสูตรอบรมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน เน้นการปฏิบัติจริงและออกแบบให้สอดคล้อง กับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยให้ความสำคัญกับหัวข้อที่เป็นปัญหาและอื่น ๆ

เพิ่มเติม เช่น การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีอย่างถูกต้อง การจัดการเอกสารภาษี การยื่นภาษีผ่านระบบออนไลน์ และการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้น

2. รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมและให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาทางด้านบัญชีภาษีอากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างจากจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

2. ศึกษาผลกระทบจากความรู้ด้านภาษีอากรต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร

3. การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรค เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ด้านภาษีอากร เช่น ความพร้อมของผู้ประกอบการ โครงสร้างภาษี หรือการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อวางแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2562). *คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน*. กรมสรรพากร.

กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. (2566). *สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว*. กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน.

เฉลิมเจษฎ์ สมานุหัตถ์, นิคม ลนขุนทด, เทียงธรรม สิทธิจันทเสน และ อัมภา วรรณกายนต์ (2567). ปัญหากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน และความต้องการระบบสารสนเทศที่ปรึกษากฎหมายด้านวิสาหกิจชุมชน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(3), 189-202.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม และ ดุลยลักษณ์ ตราชูธรรม. (ม.ป.ป). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล*. chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcglclefindmkaj/https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=42403&table=files_biblio

ทศพร แก้วขวัญไกร. (2560). ทางรอดวิกฤติเศรษฐกิจด้วยแนวทางวิสาหกิจชุมชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์ชุมชน*, 5(1), 20-30.

ธนภัทร กันทวงค์, นิสารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์, สุภมล ดวงตา, กัสมา กาซ็อน, นิรุตต์ ชัยโชค, วิไลลักษณ์ วงษ์ชัย และพีระพล ศรีวิชัย. (2567). การเสริมสร้างศักยภาพทางการบัญชีและภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัญชีปริทัศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(1), 247-265.

- นฤมล อริยพิมพ์. (2564). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม ของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบริการรับทำบัญชีจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 207-217.
- นวพร ชูเปี้ยเต็ง, อุทิศ เสือแก้ว และ ชลดา มั่นสทรวง. (2564). ความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชีจังหวัดภาคใต้. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา เชียงพร*, 6(4), 192-208.
- ภัทรกร กนิพนธ์. (2564). ปัญหาการจัดทำบัญชีด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลของผู้ทำบัญชีในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 130-138.
- รัชดา ภักดียิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research*, 6(1), 175-189.
- วชิรา ไผ่เจริญมงคล และจิราพร เชียงชนะนา. (2565). การศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารการจัดการและพัฒนา*, 15(4), 55-70.
- วรภาพร เปรมพาณิชย์นุกูล และ กฤตยา แสงบุญ. (2566). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเพื่อการส่งเสริมการขายที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านภาษีอากรของผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์*, 17(26), 54-71.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test (5th ed.)*. Harper Collins.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper&row.com